

Δ11	ΕΝΤΥΠΟ ΑΠΟΨΕΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΡΓΟΥ Ή ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Α ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ
------------	--

ΠΡΟΣ: ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ & ΙΟΝΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ Δ/νση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού Δυτικής Ελλάδας Τμήμα Περιβαλλοντικού & Χωρικού Σχεδιασμού	Ημερομηνία: Αρ. Πρωτοκόλλου (Εξερχομένου): Αρ. Πρωτοκόλλου (Εισερχομένου):..... Περιβαλλοντική Ταυτότητα (ΠΕΤ) έργου ή δραστηριότητας: <i>(συμπληρώνεται από την αρμόδια περιβαλλοντική αρχή)</i>
--	---

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ <i>(συμπληρώνεται αν ο υπογράφων το έντυπο εκφράζει τις προσωπικές του απόψεις)</i>	
1.1 ΟΝΟΜΑ:	
1.2 ΕΠΩΝΥΜΟ:	
1.3 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ:	
1.4 Α.Δ. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ:	
1.5 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	
ΟΔΟΣ:	ΑΡΙΘΜΟΣ:
ΠΕΡΙΟΧΗ:	
Τ.Κ.:	
1.6 ΤΗΛΕΦΩΝΟ:	
1.7 FAX:	
1.8 EMAIL:	

2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ <i>(συμπληρώνεται αν ο υπογράφων το έντυπο εκπροσωπεί κάποιον φορέα)</i>		
2.1 ΕΠΩΝΥΜΙΑ:		
2.2 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:	2.3 ΠΕΡΙΟΧΗ:	2.4 Τ.Κ.:
2.5 ΤΗΛΕΦΩΝΟ:	2.6 FAX:	2.7 EMAIL:

2.8 ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

2.9 ΘΕΣΗ:

2.10 EMAIL:

3. ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ Ή ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

ΑΙΟΛΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 27MW ΣΤΗ ΘΕΣΗ "ΜΕΛΙΣΣΟΒΟΥΝΙ", ΤΗΣ Δ.Ε. ΦΑΡΡΩΝ, ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΕΡΥΜΑΝΘΟΥ, ΤΗΣ Π.Ε. ΑΧΑΪΑΣ, ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

4. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΟΛΙΩΝ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

Τα σχόλια-παρατηρήσεις μου επί του φακέλου της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του έργου ή δραστηριότητας του στοιχείου 3 έχουν ως εξής:

Σύμφωνα με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο περί περιβαλλοντικής αδειοδότησης (Ν.4014/2011, όπως ισχύει) ο σχολιασμός θα πρέπει να αφορά σε θέματα που περιλαμβάνονται και αξιολογούνται στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (επιπτώσεις έργου ή δραστηριότητας στο φυσικό ή/και ανθρωπογενές περιβάλλον, σχετικά προληπτικά ή/και επανορθωτικά μέτρα)

(μπορούν να χρησιμοποιηθούν πρόσθετες σελίδες αν απαιτηθεί)

ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ PARNASSIUS APOLLO

Το 2019 εκπονήθηκε **Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΣΔ) (1)** που στοχεύει στο σχεδιασμό και εφαρμογή μέτρων και δράσεων διαχείρισης και διατήρησης των πληθυσμών και ενδιαιτημάτων του είδους **Parnassius apollo**, ενός είδους ημερόβιου λεπιδοπτέρου, του οποίου οι πληθυσμοί παρουσιάζουν έντονα πτωτική τάση τις τελευταίες δεκαετίες. Πρόκειται για ένα είδος απομονωμένο σε μεγάλα υψόμετρα ορεινών όγκων όπως και αυτό του Ερυμάνθου. Τα χαρακτηριστικά αυτά το καθιστούν ευάλωτο στις περιβαλλοντικές αλλαγές. Οι κυριότερες πιέσεις και απειλές που αντιμετωπίζει σχετίζονται με την υποβάθμιση και καταστροφή των ενδιαιτημάτων του λόγω ανθρωπογενών δραστηριοτήτων όπως είναι τα έργα ΑΠΕ.

Λόγω της πτωτικής τάσης των πληθυσμών του περιλαμβάνεται στην παγκόσμια και ευρωπαϊκή Κόκκινη Λίστα των απειλούμενων ειδών της IUCN στην κατηγορία Near Threatened (NT), στο Παράρτημα IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, το Παράρτημα II της Σύμβασης CITES και το Παράρτημα II της Σύμβασης της Βέρνης, ενώ η IUCN επισημαίνει την ανάγκη εκπόνησης εθνικών ΣΔ για το είδος. Η Κατάσταση Διατήρησης του είδους στην Ελλάδα αξιολογείται ως Μη Ικανοποιητική – Ανεπαρκής με μειούμενη τάση.

Η ΜΠΕ αναφορικά με το θέμα αυτό στην ΜΕΟΑ στη σελ.325 αναφέρει:
«Σε ότι αφορά τα ασπόνδυλα είναι σαφές ότι **ολόκληρη η περιοχή μελέτης δεν είναι ιδιαίτερα πλούσια σε πανίδα ασπόνδυλων ζώων** και φιλοξενεί κυρίως είδη με ευρεία εξάπλωση στην περιοχή μελέτης. **Κατά τη διάρκεια των εργασιών πεδίου δεν βρέθηκε κανένα προστατευόμενο είδος ασπόνδυλων ζώων, συνεπώς οι επιπτώσεις στο είδος *Callimorpha quadripunctaria* του Παραρτήματος ΙΙ και στα είδη *Parnassius apollo* και *Parnassius mnemosyne* του Παραρτήματος ΙV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ αναμένονται αμελητέες.**»

Αναρωτιέται κανείς αν ο μελετητής αποκρύπτει σκοπίμως και δεν αναφέρει πουθενά το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την πεταλούδα *Parnassius apollo*, σύμφωνα με το οποίο το σπάνιο αυτό και προστατευόμενο είδος πεταλούδας, έχει καταγεγραμμένη παρουσία στην Ειδικής Ζώνης Διατήρησης GR2320008 και Ζώνη Ειδικής Προστασίας GR2320012 του Ερυμάνθου , συγκεκριμένα στον οικότοπο 4090, εντός του οποίου πρόκειται να υλοποιηθεί το έργο. Μάλιστα σύμφωνα με την ΜΠΕ στη σελ.329, κατά τη φάση κατασκευής και λειτουργίας του το έργο καταλαμβάνει κατά 37,68% της επιφάνειάς του τον οικότοπο 4060.

(1) [Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τον *Parnassius apollo*](#)

Το εθνικό σχέδιο δράσης συγκεκριμένα για τον Ερύμανθο αναφέρει στην σελ.13: «Ιδιαίτερης προσοχής χρήζει ο πληθυσμός της ΒΔ Πελοποννήσου λόγω γεωγραφικής και γενετικής απομόνωσης (Todisco et al. 2010). **Για τον πληθυσμό του Ερυμάνθου μάλιστα είχε αναφερθεί μειούμενη πληθυσμιακή τάση** (van der Poorten & Dils 1986), αλλά η αναφορά αυτή δεν έχει επιβεβαιωθεί μέχρι τώρα λόγω έλλειψης πρόσφατων πληθυσμιακών δεδομένων.

Από τις περιοχές εξάπλωσης του είδους στην Ελλάδα, η Βόρεια Πίνδος, τα Τζουμέρκα, ο Βαρνούντας, η Ροδόπη και ο Ερύμανθος έχουν **χαρακτηριστεί ως Κύριες Περιοχές για τις Πεταλούδες (Prime Butterfly Areas - PBA)** σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δηλαδή περιοχές στις οποίες θα πρέπει να εφαρμοστούν δράσεις διατήρησης κατά προτεραιότητα (van Swaay & Warren 2006).»

Στην σελ.16 το Εθνικό σχέδιο δράσης αναφέρει ότι βασική κατηγορία πιέσεων-απειλών είναι ο κατακερματισμός και η απώλεια των ενδιαιτημάτων του είδους ως αποτέλεσμα ανθρωπογενών δραστηριοτήτων όπως:

1. **Κατασκευή και εγκατάσταση μονάδων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας**

«Η εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) και τα συνοδά τους έργα σε ενδιαιτήματα του είδους συντελούν στην υποβάθμιση και μετατροπή τους σε τεχνητές επιφάνειες. Υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων παρατηρείται σήμερα κυρίως από την εγκατάσταση αιολικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (ΑΣΠΗΕ) και συγκεκριμένα από τις εκσκαφές και τους εκβραχισμούς, που πραγματοποιούνται για τη θεμελίωση των ανεμογεννητριών (Α/Γ) και των

καναλιών καλωδίωσης, τη διαμόρφωση του χώρου γύρω από τις Α/Γ, τη διαπλάτυνση υφιστάμενων δρόμων ή διάνοιξη νέων, καθώς και τη δημιουργία υποδομών για τη σύνδεση με το υφιστάμενο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας. Τα έργα αυτά προκαλούν αλλοίωση στο εδαφικό και ενίοτε στο γεωλογικό υπόστρωμα και καταστροφή στη βλάστηση. **Κατά συνέπεια, οδηγούν στην αλλοίωση και υποβάθμιση του ενδιαίτηματος του P. apollo και καταστροφή των φυτών-ξενιστών Sedum. Χαμηλή πυκνότητα των φυτών-ξενιστών έχει ως αποτέλεσμα αυξημένη πιθανότητα τοπικής εξαφάνισης σε απομονωμένους πληθυσμούς (Fred & Brommer 2003).**»

2. Διάνοιξη δρόμων

«Οι πιέσεις και απειλές που ασκούνται στο ενδιαίτημα του είδους είναι άμεσα συνυφασμένες και με το πρόβλημα της διάνοιξης δρόμων σε ορεινές και ημιορεινές φυσικές περιοχές, το οποίο εκτιμάται ως πίεση-απειλή υψηλής έντασης για τους ελληνικούς πληθυσμούς λόγω του υψηλού ποσοστού κατακερματισμού των φυσικών περιοχών από δρόμους που καταγράφεται στη χώρα (Κατή κ.ά. 2018, EEA 2019b). Η εγκατάσταση και συντήρηση των αιολικών πάρκων, η λειτουργία των ορεινών αθλητικών κέντρων, η άσκηση κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων όπως προβλέπεται από τη σημερινή νομοθεσία περί βόσκησης (Ν. 4351/2015 και ΚΥΑ 1058/71977/03.07.17), περιλαμβάνουν τη διάνοιξη δρόμων σε ορεινές περιοχές, οι οποίοι προκαλούν κατακερματισμό και υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων (Tinaut et al. 2019), επιτείνοντας τη γενετική απομόνωση των πληθυσμών και τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. **Η εγγύτητα των δρόμων στα ενδιαίτηματα με παρουσία του είδους συσχετίζεται με χαμηλή αφθονία θηλυκών (Mira 2017). Επιπλέον, αυξάνει την επισκεψιμότητα άλλοτε δυσπρόσιτων ή απρόσιτων περιοχών ευνοώντας τις παράνομες δραστηριότητες, όπως την παράνομη συλλογή.**»

3. Εγκατάλειψη παραδοσιακών αγροτικών πρακτικών και κτηνοτροφίας σε ορεινά λιβάδια

«Η εγκατάλειψη της παραδοσιακής εκτατικής κτηνοτροφίας θεωρείται μία από τις κυριότερες αιτίες μείωσης των πληθυσμών του είδους στην Ευρώπη (Nakonieczny et al. 2007, van Swaay et al. 2010a), αλλά μέτριας έντασης για την Ελλάδα (EEA 2019a). Η απουσία βόσκησης οδηγεί τα λιβάδια σε επόμενα στάδια διαδοχής, καθώς οι θάμνοι αυξάνονται και επεκτείνονται σε βάρος των ποωδών φυτών. **Λόγω ανταγωνισμού από άλλα είδη φυτών τα Sedum σταδιακά εκτοπίζονται ή λόγω του μεγαλύτερου ύψους των άλλων φυτών αυτά δεν είναι πια προσβάσιμα στις θηλυκές πεταλούδες για την ωοσπόθεση (Παμπέρης 2009, Geyer 2019, Nakonieczny et al. 2007). Επίσης, η κάλυψη του γυμνού έδαφους και των νεκρών φύλλων από θάμνους παρεμποδίζει τη θερμορύθμιση και επιβίωση των προνυμφών (Asthon et al. 2009). **Η διατήρηση της παραδοσιακής εκτατικής κτηνοτροφίας, με μετακινούμενες φυλές αιγοπροβάτων προσαρμοσμένες στα ελληνικά οικοσυστήματα είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση των ενδιαιτημάτων του είδους (Βραχνάκης 2015, Ράγκος & Λάγκα 2014, Geyer 2019, van Swaay et al. 2010a).**»**

4. Κλιματική αλλαγή

«Η άνοδος της μέσης θερμοκρασίας που καταγράφεται κατά τις τελευταίες δεκαετίες οδηγεί το είδος τόσο προς βορειότερες περιοχές όσο και προς μεγαλύτερα υψόμετρα... Η μετατόπιση προς μεγαλύτερα υψόμετρα συνεπάγεται τη συρρίκνωση των ενδιαιτημάτων τους, μεγαλύτερη απομόνωση και τελικά μεγαλύτερη πιθανότητα εξαφάνισης (Asthon et al. 2009, Mira 2017)... Στην Ελλάδα λόγω γεωγραφικής θέσης η κλιματική αλλαγή ενδέχεται να επηρεάζει και τους ελληνικούς πληθυσμούς κατ' ανάλογο τρόπο με αυτούς της Ν. Γαλλίας και της Ισπανίας. **Η απειλή αυτή αξιολογείται ως υψηλή και ιδιαίτερα κρίσιμη για τους πληθυσμούς της Ν. Ελλάδας, όπως του Ερυμάνθου και της Στερεάς Ελλάδας.»**

Ο πληθυσμός αυτός είναι ο νοτιότερος πληθυσμός της Ελλάδας (και από τους νοτιότερους της Ευρώπης) και συνεπώς αναμένεται να επηρεαστεί περισσότερο από την κλιματική αλλαγή. Η χρήση των ΑΠΕ θα πρέπει να μην γίνεται σε βάρος των φυσικών οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας κάνοντας έργα που καταστρέφουν ενδιαιτήματα πληθυσμών/ειδών ευάλωτων στην κλιματική αλλαγή. Τα φυσικά οικοσυστήματα είναι η καλύτερη θωράκιση έναντι της κλιματικής αλλαγής.

Είναι οξύμωρο να κάνουμε έργα με κεντρικό αφήγημα τη μείωση της επιβάρυνσης από ορυκτά καύσιμα, αλλά ταυτόχρονα με τα έργα αυτά να καταστρέφουμε τα φυσικά οικοσυστήματα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η υπό κρίση ΜΠΕ του έργου παραλείπει αδικαιολογήτως (!) το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τον Parnassius apollo και υποεκτιμά τις σοβαρές επιπτώσεις που αυτό αναφέρει από την κατασκευή και λειτουργία του έργου. Επιπλέον είναι φανερό ότι δεν αποδεικνύεται πουθενά στην ΜΠΕ ότι το έργο δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα των περιοχών Natura και το προστατευτέο αντικείμενο, όπως ορίζει ο νόμος, συνεπώς η ΜΠΕ πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της ως μη αξιόπιστη και μη έγκυρη.

